

www.voiceevolutioninstitute.it/category/course/certificazione-practitioner-in-didattica-della-voce-ves---quinta-edizione.

9. Carugno, G., & Patturelli, C. (2019). Singing vocal pedagogy in the nineteenth-century Neapolitan school: The work of Francesco Florimo. *Voice and Speech Review*, 13(1), 83–96. <https://doi.org/10.1080/23268263.2018.1513233>.

10. Crocco, L., Madill, C. J., & McCabe, P. (2017). Evidence-based frameworks for teaching and learning in classical singing training: A systematic review. *Journal of Voice*, 31(1), 130.e1–130.e14. <https://doi.org/10.1016/j.jvoice.2015.12.001>.

11. Ferm Almqvist, C., & Werner, A. (2024). Conservatory traditions and holistic pedagogy. *Research Studies in Music Education*, 46(1). <https://doi.org/10.1177/1321103X231187766>.

12. Fussi, F., Bianchino, A., & Pace, G. (2022). *Vocologia artistica e nuove frontiere tecnologiche per il canto* [Artistic Vocology and New Technological Frontiers for Singing]. La Voce Artistica. URL: <https://www.vocoeartistica.it/>.

13. Investimento 3.4: Didattica e competenze universitarie avanzate. Ministero dell'Università e della Ricerca [Investment 3.4: Teaching and Advanced University Skills. Ministry of University and Research]. URL: <https://www.mur.gov.it/it/pnrr/misure-e-componenti/m4c1/investimento-3-4-didattica-e-competenze-universitarie>

14. Ricchetti, G. (2025). *La mente del cantante: Neuroscienze e psicologia applicate alla performance vocale* [The Singer's Mind: Neuroscience and Psychology Applied to Vocal Performance]. Milano: Edizioni Curci.

15. Santi, G., & Malfatti, M. (2024). *Ingegneria fonetica e analisi acustica del vocale: Un approccio innovativo per la didattica del canto*. Conservatorio di Musica "F.A. Bonporti" [Phonetic Engineering and Acoustic Analysis of the Vowel: An Innovative Approach to Singing Teaching. Conservatory of Music "F.A. Bonporti"]. URL: <https://conservatorio.tn.it/>.

Alla Mykolaivna Rastrygina, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Music Art and Choreography, SI «K. D. Ushinsky South Ukrainian National Pedagogical University», Odesa, Ukraine, rastrygina.alla@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4393-2831>

Features of vocalist training in Italy's modern professional art education

The article explores the transformational processes occurring within the vocal training system of Italy's modern professional art education. The study analyzes the latest academic discourse on integrating innovative approaches into the curricula of leading Italian conservatories. The author identifies key trajectories in modernized vocal specialist training aimed at expanding the professional competencies of the contemporary vocal artist. Furthermore, the article outlines effective organizational and methodological solutions whose creative adaptation could serve as a robust foundation for modernizing the national vocal school.

Particular attention is paid to the experience of the leading conservatories of Milan, Rome, and Trento, where innovative educational models are organically combined with the classical traditions of bel canto. The research highlights the implementation of phonetic engineering, acoustic vocal analysis, digital laboratories, interdisciplinary workshops, and coaching strategies that contribute to the development of vocal technique, artistic entrepreneurship, psychological resilience, and the preservation of performers' mental health within the conditions of the globalized digital labor market.

Keywords: contemporary AFAM education, vocal specialist training in Italy, symbiosis of tradition and innovation, global digital labor market, artistic entrepreneurship, vocalist resilience, mental health.

Стаття надійшла до редакції 27.04.2026 р.

Стаття прийнята до публікації після рецензування 02.05.2026 р.

Стаття опублікована 29.05.2026 р.

DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2026-2\(120\)-17-22](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2026-2(120)-17-22)

УДК 378.016:7:37.091.313:001.8-043.86(4)(045)

Олександр Михайлович Петровський,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, асистент кафедри образотворчого мистецтва Державного закладу

«Південно-український національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна, alexandrovskiy59@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-4941-6030>

ХУДОЖНЬО-ПРОЄКТНА ПІДГОТОВКА У ВИЩІЙ МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ ЄВРОПИ: РОЗВИТОК КЛАСИЧНИХ МЕТОДИК І СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ

У статті проаналізовано досвід провідних мистецьких ЗВО Австрії, Франції та Італії щодо поєднання класичних методик вивчення образотворчого мистецтва із проектно-орієнтованим навчанням на магістерському рівні. Досліджено трансформацію моделі «майстерні» у трансдисциплінарний освітній простір, де опанування класичних технік інтегрується з кураторськими практиками, цифровими технологіями та соціальними проектами. Виявлено, що європейська освіта зміщує фокус із процесу вдосконалення майстерності на результат – цілісний художній проєкт. Показано важливість залучення студентів до реального артринку через художньо-проектну діяльність.

Ключові слова: вища мистецька освіта в Європі, магістр образотворчого мистецтва, художньо-проектна підготовка, трансдисциплінарність.

Вступ. Сучасна вища мистецька освіта в Європі перебуває в стані інтенсивної трансформації, що зумовлена необхідністю адаптації традиційних інституцій до викликів цифрової епохи, глобалізації артринку та інтеграції в єдиний Європейський простір вищої освіти (ЕНЕА – European Higher Education Area). Процес підготовки майбутнього художника сьогодні не обмежується лише передачею технічних навичок, він спрямований на формування комплексу художньо-проектних компетентностей,

яка дозволяє фахівцю бути мобільним, конкурентоспроможним та здатним до міждисциплінарної взаємодії. Успіх виставково-проектної діяльності в європейських мистецьких вишах – не випадковість, а результат цілісної системи, де навчання нерозривно пов'язане з професійним артринком. Окрім того, важливим чинником є можливості фінансування освітньої галузі. Багато проєктів реалізуються завдяки внутрішнім університетським грантам або державним програмам підтримки молодіжних ініціатив. Це дозволяє студентам

експериментувати з дорогими матеріалами та інноваційними технологіями й обладнанням, використовувати можливості вивчення необхідної інформації в музеях, бібліотеках, архівах тощо в інших містах і країнах, представляти проекти у провідних виставкових просторах, не обмежуючись лише власним бюджетом.

В умовах соціально-політичних турбулентностей та екзистенційних викликів, які постали перед європейською спільнотою, зокрема й перед Україною в умовах війни, мистецтво перетворюється на інструмент рефлексії та соціального діалогу. Підготовка професійного митця має гармонійно поєднувати фундаментальну академічну базу з інноваційними проектними технологіями. Класичні методики, що історично сформували основу художньої освіти, зберігають свою цінність як інструмент формування майстерності, візуального мислення та художньої культури, однак потребують переосмислення в контексті сучасних освітніх і культурних запитів. Це зумовлює важливість і актуальність вивчення Європейського досвіду в підготовці фахівців у галузі образотворчого та декоративного мистецтва, створення висновків та рекомендацій для подальшого впровадження змін у систему вищої мистецької освіти України.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Публікації за тематикою нашого дослідження можна умовно розділити на дві групи. Перша група стосується вивчення підготовки фахівців мистецького профілю, дослідженню сучасних тенденцій у вишах України та Європи, визначенню художньо-проектної діяльності та її ролі у формуванні фахівців з мистецтва.

Аналіз досліджень виявив значну перевагу матеріалів з музичного мистецтва та галузі дизайну. Так М. Мороз, вивчаючи сучасний європейський досвід реалізації мистецької освіти в ЗВО, розглядає основні тенденції в царині музичного мистецтва [4]. Важливо, що автор акцентує увагу на вивченні досвіду Франції та Італії як провідних центрів. О. Чумак серед основних парадигм освіти XXI століття в інноваційних аспектах визначає «гуманістичний» аспект у глобальному контексті, який

дає особистості більше можливостей для успішної і компетентної діяльності на світовому рівні, допомагаючи стати кожному «людиною світу» [6]. Важливою працею в царині нашої тематики є колективна монографія «Трансдисциплінарний вимір підготовки фахівців мистецького профілю», зокрема особливій уваги заслуговують дослідження М. Ткач [5] та С. Горбенка [1]. М. Ткач виявила, що модель знання, яка склалася у межах класичної парадигми з її багатовіковою культурною традицією мислення, характерними ознаками якої є стабільність, лінійність, урівноваженість, не відповідає викликам та реаліям сучасного швидкозмінного світу, проте в умовах цивілізаційних та парадигмальних змін освіта змінюється від класичної – авторитарної до постнекласичної – людиномірної педагогіки, яка має значний гуманістичний потенціал. С. Горбенко висвітлює та обґрунтовує сучасні підходи до викладання навчальних дисциплін у закладах вищої мистецької освіти, зокрема це гуманізація, етнокультурна забезпеченість, міждисциплінарні зв'язки.

У різні періоди вчені В. Даниленко та Ю. Легенький наголошували на важливості формування художньо-проектної культури особистості як основи, що поєднує естетичний розвиток із професійною та загальною освітою [2; 3].

Другу групу складають публікації, що є джерельною базою для дослідження – офіційні сайти закладів мистецької освіти, де розміщено інформацію про освітні програми та курси [7; 8; 10; 13; 15], публікації про визначні проекти студентів і викладачів [9; 14], відгуки випускників про освітній процес тощо [12].

До цього часу не було проведено окремого дослідження проблематики художньо-проектної підготовки на матеріалах досвіду європейських вишів у галузі образотворчого та декоративного мистецтва.

Мета статті полягає в аналізі та теоретичному обґрунтуванні практичного досвіду поєднання традиційних художніх практик із проектно-орієнтованим навчанням на прикладі мистецьких ЗВО Австрії, Франції та Італії, а також у визначенні перспектив імплемента-

ції цього досвіду в українську освітню практику.

Виклад основного матеріалу. Традиційна модель підготовки художника в європейських академіях ґрунтується на опануванні рисунку, живопису, графіки, скульптури, послідовному оволодінні матеріалом і технікою, а також на принципі «майстерні» як ключової форми навчання. Водночас сучасні інноваційні підходи акцентують увагу на міждисциплінарності, проектній діяльності, кураторських і дослідницьких практиках, цифрових технологіях та публічній презентації результатів навчання. Це створює методичну напругу між орієнтацією на процес формування художніх навичок і вимогами до кінцевого результату як цілісного художнього проекту. Проблематика поєднання зазначених підходів полягає не лише в різниці методів навчання, а й у відмінності освітніх цілей. Якщо класична підготовка зосереджена на індивідуальному розвитку художньої мови та технічної досконалості, то сучасні інноваційні моделі орієнтовані на здатність студента працювати в публічному культурному просторі, взаємодіяти з аудиторією, інституціями та соціальним контекстом.

У європейській мистецькій освіті дедалі більшого поширення набувають моделі, що передбачають синтез класичних і сучасних підходів у межах художньо-проектної підготовки. Такий синтез розглядається як умова збереження академічних традицій за одночасного розвитку проектного мислення, критичного аналізу та експерименту. Водночас залишається відкритим питання методичного балансу між репродуктивними й творчо-дослідницькими формами навчання, а також визначення критеріїв оцінювання результатів, які поєднують художню якість і проектну цілісність.

Таким чином, проблематика поєднання традиційних методик та інновацій у вищій мистецькій освіті Європи постає як комплексне педагогічне завдання, що потребує системного осмислення. Її розв'язання можливе за умови розгляду художньо-проектної підготовки не як альтернативи академічній школі, а як простору її розвитку

та актуалізації в сучасному культурно-освітньому контексті.

Для розкриття особливостей різних підходів до художньо-проектної діяльності ми обрали низку закладів вищої мистецької освіти, зокрема Австрії (Відень), Франції (Париж) та Італії (Рим), де здійснюється підготовка фахівців магістерського рівня за різними освітніми програмами в галузі образотворчого мистецтва.

Віденська академія красних мистецтв (Akademie der bildenden Künste Wien) має у підпорядкуванні шість інститутів, зокрема для нашого дослідження в межах підготовки магістрів образотворчого та декоративного мистецтва ми розглянемо освітній процес в Інституті образотворчих мистецтв та Інституті художньої освіти.

Інститут образотворчих мистецтв є провідним центром навчання мистецтва. Завдяки різноманітності художніх практик заклад відображає та суттєво формує широкий спектр сучасних міжнародних стандартів у сучасному мистецтві Європи. Інститут є унікальним майданчиком для викладання, навчання, досліджень і творчості. Три кампуси – Шіллерплац, Ательєхаус та Курцбауєргассе – пропонують різноманітні можливості, індивідуальні робочі місця та сучасне професійне обладнання. Майстерні та лабораторії сприяють індивідуальному розвитку студентів та готують їх до самостійної роботи після закінчення навчання. Розмаїття майстерень та покращене викладання, що забезпечується художнім та академічним персоналом, надають широкий спектр можливостей для художнього розвитку. Міжнародна спрямованість проявляється у викладацькому складі та художниках, залучених до міжнародного дискурсу, а також у наявності студентських проєктів у широкому художньому контексті. Орієнтацію на майбутнє відображено в розвитку образотворчих мистецтв, які торкаються актуальних питань цифрової культури, а також передбачають взаємодію з класичними та футурологічними матеріалами [8].

Освітні програми з образотворчого мистецтва включають дві спеціалізації: «Образотворче мистецтво» і «Мистецтвознавство та культурологія». «Ос-

новними цілями художньої підготовки є: розвиток диференційованих перцептивних та виразних здібностей, розвиток незалежного художнього світу ідей та форм, здатність перетворювати концепції на проєкти» [15].

Серед курсів, що пропонує Інститут образотворчих мистецтв, зазначимо такий: «Виставкова практика – виробництво та керівництво», який надає практичні інструменти професійного виробництва виставок. Важливо зазначити, що до проведення занять залучаються досвідчені фахівці з різних галузей виставкової індустрії – дизайнери, техніки, продюсери, юристи. Запрошені спікери діляться знаннями та практичним досвідом про свою повсякденну роботу та показують, що успішні виставки завжди є результатом командної роботи, і що за кожною виставкою стоїть не лише художня складова, а й управління виробництвом, ретельне планування та співпраця багатьох професіоналів.

Цікавим і незвичним засобом дослідницької та проєктної діяльності є курс «Образотворче мистецтво з акцентом на мистецтво в суспільних просторах», що втілює просвітництво у сфері мистецтва у громадському просторі: на різних ринках Нижньої Австрії проводяться художні інтервенції. INVENTOUR – це мобільна програма популяризації мистецтва в суспільному просторі. На переобладнаному автобусі, з бібліотекою, матеріалами про мистецтво, здобувачі та куратори подорожують Австрією та супроводжують відібрані художні проєкти на етапі їх розробки. Автобус оснащений різноманітним обладнанням і може використовуватися в різних ситуаціях, у тому числі як пункт збору інформації, ідей та знань чи трансформуватися до виставкового та подієвого простору [9].

В Інституті художньої освіти пропонуються магістерські програми за спеціалізаціями «Художнє викладання», «Мистецтво та освіта» – Предмет викладання «Візуальна освіта», «Дизайн в контексті» – Предмет викладання «Технічні та текстильні ремесла». До навчального плану включені такі заняття з поточним оцінюванням: заняття з художнього проєктування (GU), художні

заняття (KU), проєктне навчання (PJ), семінари (SE) [7, с. 7].

Заняття типу GU, KU та PJ характеризуються індивідуальним супроводом студентів. У межах навчальних занять можуть передбачатися навчальні поїздки як складова освітнього формату, що розширює межі стандартних форм аудиторної та самостійної роботи. Розвиток художньо-проектного мислення закладений уже в типології навчальних занять та в результатах навчання. Заняття з художнього проєктування спрямовані на практичне опрацювання художньо-проектних, технічних або фахово-дидактичних завдань і відповідних наукових засад. Студенти отримують теоретичні імпульси у груповій формі та забезпечуються індивідуальним супроводом з боку викладачів під час виконання художньо-проектних, технічних або дидактично орієнтованих робіт. Художні заняття спрямовані на супровід та індивідуальне наставництво у процесі виконання художніх, проєктних і мистецько-освітніх творів. Проєктне навчання – це навчальні заняття, метою яких є самостійне планування та реалізація художньо-проектних робіт чи педагогічних проєктів, індивідуально або в групі.

Аналіз системи підготовки здобувачів у Віденській академії виявив трансдисциплінарний формат. Феномен трансдисциплінарності у вищій мистецькій освіті з філософської позиції розглядає М. Ткач. Дослідниця робить висновок, що це «в значній мірі пов'язано не лише з інтеграцією знань та синергією, що виникає між дисциплінами, а й з різними способами отримання знання, зорієнтованого, в першу чергу, на вирішення проблем реально-го світу» [5, с. 70]. З цієї позиції, художньо-проектна діяльність надає можливість отримання цілого спектру знань і навичок, які безпосередньо вже на стадії навчання включають молодого митця у систему мистецької, культурної, соціальної дії та взаємодії, формуючи якість особистості.

Окрім спрямування освітніх курсів в царину художньо-проектної діяльності, можна виділити низку важливих факторів підтримки і стимулювання виставкових, просвітницьких, освітніх

проектів у Віденській академії красних мистецтв. По-перше, академія має власний музей, галерею, внутрішній двір, виставкові площі у різних майстернях, – як майданчики для творчих експериментів студентів та викладачів, що вільно відкриті для мистецького діалогу. По-друге, на базі закладу проводяться благодійні аукціони на підтримку студентів академії (і, як показують публікації, результатами стають значні суми). Це дає реальну можливість молодим учасникам-авторам отримати залученість до артринку, відчуття можливості заробляти мистецтвом та долучатися до соціально-значущих проектів. Особливо варто зазначити підготовку випускового проекту або твору, який обов'язково завершується презентацією масштабної виставки, яка розгортається у вигляді маршруту, що пролягає кількома майданчиками академії.

Серед мистецьких вишів Франції ми розглянули магістерські програми Паризького коледжу мистецтв (Paris College of Art) – міжнародно визнаного коледжу, акредитованого Національною асоціацією шкіл мистецтва та дизайну (NASAD), який має право надавати ступені бакалавра та магістра в Європі та в США. Серед 6 різноманітних магістерських програм, що впроваджуються, ми обрали для вивчення програму «Магістра образотворчих мистецтв» за напрямом «Малюнок» [10] та «Магістр мистецтв у сфері дизайну, що надає соціальний вплив» [11].

Програма «Магістра образотворчих мистецтв» готує художників за двома напрямками: магістерська програма (MA) – річний курс, що завершується дипломним проектом та публічною презентацією, та програма магістратури (MFA) – це дворічна програма, яка починається зі спільного першого року навчання, за яким слідує другий рік, присвячений написанню дипломної роботи, кульмінацією якої є виставка дипломного проекту. Програма MFA спрямована на отримання знань і навичок з художньої освіти, вивчення радикальних педагогічних підходів, які кидають виклик традиційним структурам навчання та готують студентів до викладання з використанням сучасних методів.

Важливо, що ця програма в галузі образотворчого мистецтва розглядає малювання не як опанування традиційних технік, а як критичну студійну практику. «Мета цієї програми – не навчити малювати, а створити платформу для переосмислення самої суті малювання та дослідження його безмежних можливостей через радикальне переосмислення усталених методів. Програма досліджує, що таке малюнок та які його функції сьогодні, а також як дії функціонують на концептуальному, матеріальному та соціальному рівнях у різних контекстах» [10].

Навчання поєднує вивчення образотворчих технік, вільне експериментування з ними, інноваційні технології та створення авторських концепцій. Студенти вивчають малюнок через призму перформансу, зображень, що рухаються, звуку, письма, інсталяцій, публікацій, а також цифрових і просторових стратегій, завжди використовуючи малюнок як концептуальну основу. Спільна дослідницька робота в студії корелює з особистими ідеями, будь-то соціальні, політичні, історичні, психологічні, екологічні чи інші питання.

Досліджуючи підготовку фахівців мистецького профілю в контексті сучасних підходів до викладання навчальних дисциплін, С. Горбенко зазначає, що нова система освітніх цінностей (у будь-якій галузі мистецької освіти) призводить до того, що в самому понятті креативності з'являється елемент гуманістичного змісту [1, с. 118]. Акцент робиться на особистості та «екології» міжособистісної взаємодії, що сприяє формуванню, розкриває нові можливості, справляє позитивний вплив на інші особистості (глядачів, споживачів тощо). Тематичні майстер-класи пов'язують малюнок із актуальними дискусіями та новими методами, а запрошені художники та критики діляться своїми поглядами на практику, що досліджує малюнок у розширених, міждисциплінарних формах. Сьюзі О'Муллан, випусниця 2022 року, магістр мистецтв в галузі рисунка зазначає: «Особливо цінними для мене стали регулярні презентації наших робіт перед викладачами та колегами» [12].

Презентації курсових та випускових проектів відбуваються на базах визна-

чних виставкових просторів Парижа. Наприклад, з 2 по 5 травня 2026 року Паризький коледж мистецтв представив виставку «Антидисциплінарність», присвячену роботам цього річних випускників усіх магістерських програм в історичному Центрі дизайну Бастилії. У рамках заданої теми художні практики виходять за рамки традиційних уявлень, створюючи нові форми вираження.

Програма «Магістр мистецтв у сфері дизайну, що надає соціальний вплив» передбачає «залучення через дизайн», пропонуючи студентам досліджувати різні шляхи досягнення результатів, від керівництва проектами та захисту інтересів до підприємницької діяльності. Програма розвиває здатність розуміти складні соціальні проблеми та втручатися в них, встановлюючи зв'язки з динамічною французькою екосистемою, орієнтованою на соціально значущі проекти.

Серед програмних результатів наголос ставиться на розвитку здатності до проектного мислення і діяльності, зокрема «передові методи проектування, адаптовані до соціальних та екологічних проблем; практичний досвід у створенні прототипів, тестуванні та впровадженні проектних рішень; критичне осмислення лідерства, комунікації та співробітництва; професійні навички презентації та управління проектами» [11].

В Італії мистецька освіта має багато центрів. Ми зосередимо увагу на вивченні підходів до художньо-проектної підготовки магістрів образотворчого мистецтва у Римському університеті образотворчих мистецтв (Rome University of Fine Arts, RUFA). Магістерська програма «Магістр образотворчого мистецтва» – це дворічна академічна програма, основна мета якої полягає у підвищенні професійної майстерності, розвитку авторського художнього мислення та здатності створювати комплексні художні проекти у контексті сучасного мистецтва. Навчальний процес поєднує традиційні техніки живопису, графіки, скульптури з сучасними практиками, такими як мультимедійні інсталяції, перформативні техніки, мистецтво в публічному просторі та артменеджмент [13].

Програма проводить щороку серію майстер-класів під керівництвом міжнародних художників і практиків, що сприяє розвитку художньо-проектної компетентності та залученню студентів до реальних професійних контекстів. Це важлива частина проектною підготовки, оскільки дозволяє студентам поєднувати академічну навчальну діяльність з практичними завданнями, що ведуть до створення індивідуальних та колективних проєктів. У динамічному та практичному середовищі студенти матимуть можливість поглиблено вивчити всі практичні та теоретичні аспекти, пов'язані з кожною навчальною програмою, а також із сучасним мистецтвом, таким як: інсталяції, перформанси, відеоарт, публікарт, мистецтвознавча критика та арттринок.

Освітня модель тут полягає у зміщенні акценту з технічного виконання на інтелектуальну складову художнього образу. Проєктне мислення розглядається як фундамент професійної ідентичності митця. Особливе місце посідає дипломний художній проєкт. Це не просто випускна робота, а кульмінація дослідницького процесу. Студент повинен продемонструвати не лише здатність працювати на високому технічному рівні, а й вміння представляти свої результати в контексті сучасного міжнародного культурного діалогу. Таким чином, RUFA готує художника-дослідника, здатного критично осмислювати власну практику. На сайті представлені творчі колективні проєкти та кваліфікаційні дипломні проєкти випускників академії [14].

Висновки. Порівнюючи досвід вивчених нами освітніх систем у підготовці магістрів мистецтва у закладах освіти Відня, Парижу та Риму, було виділено спільну тенденцію – перехід від статичної універсалізованої передачі знань, (традиційного підходу) до динамічного художнього проєктування, зорієнтованого на унікальний особистісний підхід. Можна констатувати, принципову переорієнтацію фокусу підготовки від процесу (тривалого вдосконалення майстерності в стінах майстерні) на сучасний запит на результат (швидку реалізацію концептуального художнього проєкту, його публічну презентацію та кураторський супровід).

Не зважаючи на попередній висновок, аналіз виділених нами освітніх програм в царині образотворчого мистецтва (додатково мистецької освіти та дизайну) показав, що освітні заклади зберігають принцип «майстерні» з поглибленим вивченням під керівництвом досвідченого майстра-митця-педагога майстерності рисунка, живопису, графіки, скульптури тощо. Водночас академічні основи збагачуються інноваційними формами мистецтва та цифровою інтеграцією. Це дозволяє розв'язати проблему «методичної напруги», перетворюючи класичну підготовку на надійний фундамент для актуального сучасного мистецтва.

Важливою формою навчання є майстер-класи, для проведення яких запрошуються міжнародно визнані художники-практики, арт-менеджери, галеристи, музейники.

На відміну від мистецької освіти в Україні, де зберігається певна ізолюваність навчального процесу від реальної артринку, в європейських вишах активно практикується залучення студентів до реальної проектною діяльності, вихід на професійні виставкові майданчики, участь у соціально значимих для спільноти проєктах, аукціонах.

Вивчені освітні програми побудовані за принципом організації цілісного саморозвитку, що передбачає зміну ролі студента: від уніфікованого об'єкта він стає активним суб'єктом, який самостійно формує свою професійну траєкторію. Виявлений феномен трансдисциплінарності у вищій мистецькій освіті Європи стає новою парадигмою, яка являє гнучку, відкриту систему, що готує магістрів до творчої роботи в умовах високої невизначеності та інтелектуальної складності сучасного світу. Завдяки художньо-проектній діяльності студенти здобувають комплексні компетенції, що дозволяють їм ще під час навчання інтегруватися в культурні та соціальні процеси, формуючи зрілу творчу особистість.

Перспективою подальших досліджень є розширення географії мистецьких вишів для формування більш повного уявлення про особливості підготовки магістрів в галузі образотворчого та декоративного мистецтва, виявлення місця і значення худож-

ньо-проектної діяльності в системі освітніх програм в різних країнах Європи і світу та подальшого компаративного аналізу з системою вищої мистецької освіти в Україні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

- Горбенко С. Підготовка фахівців мистецького профілю в контексті сучасних підходів до викладання навчальних дисциплін. *Трансдисциплінарний вимір підготовки фахівців мистецького профілю* : колективна монографія. Ч. 1 / Т. Бондар та ін. ; за заг. ред. А. Козир. Київ : Світ знань, 2023. 364 с. С. 106-128. <https://enpuirb.edu.ua/server/api/core/bitstreams/89ac9336-25dd-49c9-a3f7-c70c3cff4452/content> [in Ukrainian].
- Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури XX століття (національний та глобалізаційний аспекти) : автореф. дис. д-ра мистецтвознавства : 05.01.03. Львів. нац. акад. мистецтв. Львів, 2006. 35 с. [in Ukrainian].
- Легенський Ю. Г. Дизайн: культурологія та естетика. Київ. держ. ун-т технологій та дизайну. Київ : КДУТД, 2000. 272 с. [in Ukrainian].
- Мороз М. О. Сучасні тенденції реалізації мистецької освіти в зовнішньому середовищі. *Українське мистецтво у світовому культурному просторі: історія, сучасність та перспективи розвитку*. 2025. <https://doi.org/10.31652/978-617-UAWCS-2025.47> [in Ukrainian].
- Ткач М. Вища мистецька освіта у постнекласичному дискурсі: між-та трансдисциплінарний вимір. *Трансдисциплінарний вимір підготовки фахівців мистецького профілю* : колективна монографія. Ч. 1 / Т. Бондар та ін. ; за заг. ред. А. Козир. Київ : Світ знань, 2023. 364 с. С. 47-78. <https://enpuirb.edu.ua/server/api/core/bitstreams/89ac9336-25dd-49c9-a3f7-c70c3cff4452/content> [in Ukrainian].
- Чумак О. В. Парадигма освіти XXI століття: інноваційні аспекти. https://virtkafedra.ucoz.ua/eL_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf [in Ukrainian].
- Akademie der bildenden Künste Wien. Institut für das künstlerische Lehramt (IKL) Curriculum für die Masterstudien der Studienrichtung Künstlerisches Lehramt (Studienkennzahl 196) Kunst und Bildung Unterrichtsfach Bildnerische Erziehung (Studienkennzahl 067) Gestaltung im Kontext – Unterrichtsfach Technisches und Textiles Werken (Studienkennzahl 074), 2018. https://www.akbild.ac.at/de/studium/studienrichtungen/kunstlerisches-lehramt/archiv-studienplan-und-studententabellen/IKL_MA_curriculum_inklECTSSWSlisten_UG2018.pdf [in German].
- Ausstellungspraxis – Produktion und Management I. Institut für bildende Kunst. Akademie der bildenden Künste. Wien. <https://www.akbild.ac.at/de/institute/bildende-kunst/institut> [in German].
- INVENTOUR <https://koerhoe.at/de/vermittlung/inventour> [in German].
- Master of Arts / Master of Fine Arts in Drawing. Paris College of Art. <https://www.paris.edu/programs/graduate/master-fine-arts-in-drawing/> [in English].
- Master of Arts in Design for Social Impact Paris College of Art. <https://www.paris.edu/programs/graduate/master-design-for-social-impact/> [in English].
- POWER OF PERSUASION with Suzie O'Mullane '22, Master of Art in Drawing. Paris College of ArtNews & EventsNewsLife in Paris. <https://www.paris.edu/power-of-persuasion-with-suzie-omullane-22-master-of-art-in-drawing/> [in English].
- RUFA – Rome University of Fine Arts <https://www.unirufa.it/en/offerta-formativa/corsi-ii-livello/fine-arts/> [in English].
- Students' projects – Fine Arts. RUFA – Rome University of Fine Arts <https://www.unirufa.it/en/progetti-studenti-fine-arts/> [in English].
- Studienplan für das Diplomstudium Bildende Kunst an der Akademie der bildenden Künste Wien https://www.akbild.ac.at/de/studium/studienrichtungen/bildende-kunst/studienplan/studienplan_2025.pdf [in German].

References:

1. Horbenko, S. (2023). Pidhotovka fakhivtsiv mystetskoho profilu v konteksti suchasnykh pidkhodiv do vykladannia navchalnykh dystsyplyn [Training of arts specialists in the context of modern approaches to teaching academic disciplines]. In T. Bondar et al. (Eds.), *Transdystsyplynarnyi vymir pidhotovky fakhivtsiv mystetskoho profilu*: Vol. 1 (pp. 106–128). Kyiv: Svit znan. URL: Retrieved from a3f7-c70c3cff4452/content
2. Danylenko, V. Ya. (2006). *Dyzain Ukrainy u svitovomu konteksti khudozhno-proektnoi kultury XX stolittia (natsionalnyi ta hlobalizatsiyni aspekty)* [Design of Ukraine in the global context of artistic and project culture of the XX century (national and globalization aspects)] [Dissertation Abstract, Lviv National Academy of Arts].
3. Lehenkyi, Yu. H. (2000). *Dyzain: kulturolohiia ta estetika* [Design: Cultural studies and aesthetics]. Kyiv: KDUTD.
4. Moroz, M. O. (2025). *Suchasni tendentsii realizatsii mystetskoi osvity v ZVO: yevropeiskiy dosvid* [Modern trends in the implementation of arts education in HEIs: European experience]. *Ukrainske mystetstvo u svitovomu kulturnomu prostori: istoriia, suchasnist ta perspektivy rozvytku*. <https://doi.org/10.31652/978-617-UAWCS-2025.47>.
5. Tkach, M. (2023). *Vyshcha mystetska osvita u postneklasichnomu dyskursi: mizh- ta transdystsyplynarnyi vymir* [Higher arts education in post-non-classical discourse: inter- and transdisciplinary dimension]. In T. Bondar et al. (Eds.), *Transdystsyplynarnyi vymir pidhotovky fakhivtsiv mystetskoho profilu* (pp. 47–78). Kyiv: Svit znan. Retrieved from <https://enpurb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/89ac9336-25dd-49c9-a3f7-c70c3cff4452/content>.
6. Chumak, O. V. (2012). *Paradyhma osvity XXI stolittia: innovatsiini aspekty* [Education paradigm of the 21st century: innovative aspects]. Retrieved from https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf.
7. Akademie der bildenden Künste Wien. Institut für das künstlerische Lehramt (IKL) (2018). *Curriculum für die Masterstudien der Studienrichtung Künstlerisches Lehramt (Studienkennzahl 196) Kunst und Bildung Unterrichtsfach Bildnerische Erziehung (Studienkennzahl 067) Gestaltung im Kontext – Unterrichtsfach Technisches und Textiles Werken (Studienkennzahl 074)*. [Curriculum for the Master's degree programs in the field of Art Education (program code 196), Art and Education, subject: Visual Arts Education (program code 067), Design in Context – subject: Technical and Textile Crafts (program code 074)]. Retrieved from https://www.akbild.ac.at/de/studium/studienrichtungen/kunstlerisches-lehramt/archiv-studienplane-und-studententabellen/IKL_MA_curriculum_inkLECTSSWSlisten_UG2018.pdf.
8. Akademie der bildenden Künste Wien. (n.d.). *Ausstellungspraxis – Produktion und Management I. Institut für bildende Kunst*. [Exhibition Practice – Production and Management I. Institute of Fine Arts. Academy of Fine Arts Vienna]. Retrieved from <https://www.akbild.ac.at/de/institute/bildende-kunst/institut>.
9. INVENTOUR. (n.d.). Retrieved from <https://koerhoe.at/de/vermittlung/inventour>.
10. Paris College of Art. (n.d.). *Master of Arts / Master of Fine Arts in Drawing*. Retrieved from <https://www.paris.edu/programs/graduate/master-fine-arts-in-drawing/>.
11. Paris College of Art. (n.d.). *Master of Arts in Design for Social Impact*. Retrieved from <https://www.paris.edu/programs/graduate/master-design-for-social-impact/>.
12. Paris College of Art. (n.d.). *POWER OF PERSUASION with Suzie O'Mullane '22, Master of Art in Drawing*. URL: <https://www.paris.edu/power-of-persuasion-with-suzie-omullane-22-master-of-art-in-drawing/>.
13. RUFA – Rome University of Fine Arts. (n.d.). *Fine Arts: Master of Arts degree*. Retrieved from <https://www.unirufa.it/en/offerta-formativa/corsi-ii-livello/fine-arts/>.
14. RUFA – Rome University of Fine Arts. (n.d.). *Students' projects – Fine Arts*. Retrieved from <https://www.unirufa.it/en/progetti-studenti-fine-arts/>.

15. Akademie der bildenden Künste Wien. (2025). *Studienplan für das Diplomstudium Bildende Kunst an der Akademie der bildenden Künste Wien*. [Study plan for the diploma program in Fine Arts at the Academy of Fine Arts Vienna]. Retrieved from https://www.akbild.ac.at/de/studium/studienrichtungen/bildende-kunst/studienplan/studienplan_2025.pdf.

Oleksandr Mykhailovych Petrovskiy, Postgraduate Student, Assistant of the Department of Fine Arts of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Odesa, Ukraine, alexandrovskiy59@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-4941-6030>
Fine Arts and Project Training in Higher Art Education in Europe: The Development of Classical Methods and Contemporary Approaches

This article provides a comprehensive analysis and theoretical justification of contemporary pedagogical models for Master's level training within higher arts education institutions in Austria, France, and Italy. The primary objective of the research is to examine the mechanisms for integrating traditional artistic practices (namely drawing, painting, and sculpture) with project-oriented learning. The educational process is scrutinized through the lens of "methodological tension" existing between the classical academic tradition and the rigorous demands of the contemporary art market.

Drawing on the example of the Academy of Fine Arts Vienna (Austria), the study presents the phenomenon of transdisciplinarity, in which pedagogical practices extend beyond the confines of the classroom into the public sphere. An analysis of Master's programs at the Paris College of Art (France) demonstrates a rethinking of traditional disciplines, particularly the framing of drawing as a critical studio practice and a potent instrument for social impact. Furthermore, the experience of the Rome University of Fine Arts (Italy) highlights a paradigm shift from technical execution toward intellectual conceptualization and arts management.

The research establishes that the leading trend in European arts education is a transition from the static transmission of knowledge to dynamic artistic design and project-based inquiry. It is determined that the "atelier" (studio) principle is not being discarded but rather transformed into a space for individual mentorship, where the student emerges as an active agent in shaping their own professional trajectory. Key determinants of successful professional training include the engagement of international experts, both individual and collaborative project work, exhibition activities at prestigious venues, orientation toward socially significant initiatives, and the organization of charitable auctions.

The study concludes that the isolation of Ukrainian arts education may be mitigated by implementing artistic projects as a vehicle for actualizing the academic tradition. The proposed approaches facilitate the training of "artist-researchers" who can adeptly navigate conceptual and technological tools within the context of global cultural dialogue.

Keywords: *higher education in the arts in Europe, Master's degree in Fine Arts, training in art and projects, transdisciplinarity.*

Стаття надійшла до редакції 24.04.2026 р.

Стаття прийнята до публікації після рецензування 01.05.2026 р.

Стаття опублікована 29.05.2026 р.

У статті розглянуто творчу спадщину Петра Сказківа в контексті формування етнокультурної ідентичності школярів Карпатського регіону. Проаналізовано особливості гуцульської інструментальної традиції та виконавського стилю митця як поєднання автентичного народного виконавства із сучасними сценічними формами. Обґрунтовано педагогічний потенціал творчого доробку Петра Сказківа у процесі музичної освіти та формування ціннісного ставлення учнів до національної культурної спадщини. Визначено значення регіональної музичної традиції як важливого чинника розвитку етнокультурної свідомості та культурної самоідентифікації учнівської молоді.

Ключові слова: *гуцульська музика, цимбали, Петро Сказків, етнокультурна ідентичність, музична педагогіка, Карпатський регіон, народно-інструментальне мистецтво, шкільна музична освіта.*

Вступ. Сучасний етап розвитку української мистецької освіти характеризується посиленням уваги до проблеми формування етнокультурної ідентичності особистості в умовах глобалізаційних процесів та активної трансформації культурного простору. Особливого значення ця проблема набуває на теренах із виразною локальною культурною традицією, зокрема в Карпатському регіоні, де народно-інструментальне мистецтво виступає важливим засобом збереження історичної пам'яті, етнічної самобутності та міжпоколіннєвої культурної спадкоємності. У сучасній мистецькій педагогіці особливого значення набуває проблема інтеграції регіональних музичних традицій у зміст шкільної музичної освіти.

Важливим чинником збереження й актуалізації етнокультурних традицій Карпатського регіону є діяльність сучасних носіїв народно-інструментального мистецтва, які поєднують виконавську, педагогічну та культурно-просвітницьку діяльність. У цьому контексті особливий інтерес становить творча спадщина Петра Сказківа – цимбаліста, виконавця й